הלכה · משנה תורה · מפרשים · פתח הבית

פתח הבית על משנה תורה
הלכות תמידין ומוספין

רבי אברהם טיקטין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

פתח הבית על משנה תורה הלכות תמידין ומוספין

רבי אברהם טיקטין

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/פתח-הבית-על-משנה-תורה-הלכות-תמידין-ומוספין/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

תוכן העניינים

הלכות תמידין ומוספין 4
פרק א 4
פרק ב 7
פרק ג 9
פרק ד 11
פרק ה 12

הלכות תמידין ומוספין

פרק א

הלכה ג

עי' משנה למלך [וז"ל] מיהו בשני המקומות כתבו סתמא דנדרים ונדבות לא אתי ממוספין אבל לא כתבו טעם דלישתוק ממוספין וליתי מנו"נ וכו'. לכאורה הוי ס"ד דעשה דמוספין תדחי עשה דקדימת תמיד, דבשלמא נו"נ לא מקרי עשה (ובמק"א הארכתי בזה משום ובאת שמה והבאת שמה) כאשר הארכתי במס' חגיגה, משא"כ מוספין הוי עשה, ויש לפקפק, וק"ל.

שם ומיהו קשה לי כיון דאליבא דכו"ע פסולה ליכא וכדאיתא פ' התכלת למאי הלכתא הביאו בפ' התכלת ברייתא דהעולה וכו'. לכאורה היה נראה, דכוונת תוס' כיון דהמקשה דפריך היכי דמי אי דאית ליה ולקדם והתניא מנין וכו', יראה דהיה סבור דפוסל בדיעבד, ולכך מייתי הך דהעולה וכו', דמשמע טפי לעכב, וק"ל.

שם בסוף הדיבור. והתוס' פ' התכלת כתבו א"נ מיוקדם לא שמעינן אלא שמצוה להקדים אבל אם הקדים ושחט יגמור וכו'. לכאורה היה קצת מקום לפרש כוונת תוס', לא שיהא ממרס בדם עד שישחוט ויזרוק התמיד, אלא דהוי ס"ד כיוון שכבר שחט יכול להקריב אף האימורים, וזה קמ"ל דאסור, אבל לעולם הדם יזרוק מיד, וק"ל.

שם [ד"ה ודע שרבינו]. ומיהו אף למ"ד אין פיסולו עיכובא מיהא וכו' ואם שחט לא יגמור וגם בזה לא ידענו דעת רבינו וכו'. ואף שכתב לקמן פ"ט דאם עבר ושחט קודם שאינו תדיר וכו' זורק מיד הדם, כאשר הביא המשנה למלך דבריו שתי פעמים בדיבור זה, מ"מ הרי כתב די"ל דוקא זה בקרבנות שאחר תמיד, אבל קודם לתמידין צריך למרס הדם עד שישחוט ויזרוק את התמיד, וק"ל.

וצריך ביאור קצת במה שנסתפק המשנה למלך [שם] אם בשחיטה לחוד בלא דם אם יש מצוה לכתחילה עכ"פ אם זה בכל ענינים דאמרינן תדיר קודם אם זה ליכא בשחיטה וכן לתוס' בזריקה ג"כ אם נאמר קרא דוקא בהקטרה, וק"ל. ובחי' פ' ערבי פסחים כתבתי ג"כ השייך לפרק זה, עי"ש.

שם ד"ה ומ"ש וכו'. הביא בשם תוס' שכתבו דאם לא היה ראוי להקטרה מתחילה אז ודאי הקטרה מעכבא וכו'. ולכאורה קשה ממה שכתבו תוס' בביצה דף ה' ע"א ד"ה ונתקלקלו וכו' שהיה שייך גם במוספין לעשות כן, ואף דשם לכאורה לא היה ראוי להקטרה מיד כיון שלא היה יכול להקריב קודם התמיד כיון שלא באו עדים, אך י"ל מ"מ אם היו באין היה ראוי, וק"ל. אך שם בלא"ה ניחא, דהרי שם לא היה שייך כל

כמה דכהנים לא אכלי וכו'. ומה שכתבו תוס' [שם] דלא אפשר וכו', עי' מהרש"א שם ותשובות שער אפרים ושב יעקב ושער המלך הל' קידוש החודש, והגאון המפורסם אדוני אבי ז"ל בחי' האריך בפילפול נחמד ונעים בזה, ובחי' הארכתי ג"כ כפי ענ"ד.

מה שפילפל המשנה למלך כאן אם שייך בדבר הפסול דחייה, עי' לקמן הל' קרבן פסח שכתבנו שם כי י"ל הפסול הוא משום מצוה הבאה בעבירה, וכיון דדחי לא הוי עבירה כלל, ואין להאריך פה.

ומה שיש לפלפל ג"כ לפי מה שכתבו תוס', וכפי שביארם המשנה למלך, דלא אמרינן קודם רק להקטרה, ואם עדיין לא הקטיר יוכל אפילו לכתחילה לשחוט אחר שחיטת תמיד של בין ערבים, א"כ הא דהקשו תוס' בביצה הנ"ל הא הוי קלקול מוספין וכו', תיפו"ל הא היו יכולין להמתין בהקטרת אברין עד הלילה למ"ד חלבי חול קרבין ביום טוב, כבר האריך בזה הגאון אדוני אבי ז"ל, ובחי' למס' ר"ה ביארתי קצת דבריו להצילו ממה שהשיג הטורי אבן על תי' הגאון א"א ז"ל אשר הגאון טורי אבן הנ"ל כתב ג"כ תירוץ זה, עיין שם.

שם עי' לח"מ שתמה על לשון הרמב"ם שכתב ולא שוחטין אחר תמיד וכו' חוץ מקרבן פסח לפי שא"א וכו', תיפו"ל הרי א"כ יהא מקריבין קודם [התמיד] ואח"כ, וגם הרי בגמ' מבואר הטעם מקרא יאוחר דבר שנא' בו בערב ובין הערבים, וכמו שכתב הרמב"ם פ"א מהל' קרבן פסח ג"כ, עיין שם. ולכאורה היה מקום קצת ליישב, דהרי לפי מה שכתבו תוס' לחלק בין הקטרה לשחיטה וזריקה, ואין אסור מן התורה רק הקטרה, רק רבנן גזרו, ואם עדיין לא הקטירו תמיד אפשר (מותר) מדרבנן ג"כ מותר לשחוט, כאשר האריך המשנה למלך, א"כ קשה מנ"ל דבפסח שינתה תורה דצריך דוקא שיהא אחר התמיד להיפוך משאר קרבנות, דילמא רק החילוק בשחיטה וזריקה, דבשאר קרבנות מותר בין קודם שחיטת תמיד ובין אחריו, בפסח צריך שיהיה דוקא אחר תמיד משום דכתיב בערב ובין הערבים, (ואף בזה י"ל דוקא שחיטה אבל לא זריקה, דבין ערבים דכתיב גבי תמיד משמע בזריקה, דלשון תעשו בין ערבים משמע זריקה כמו שכתבו תוס' בתמיד של שחר, וצ"ע, וק"ל), אבל הקטרה מנ"ל דלא הוי כמו שאר קרבנות, ונימא דיזרוק וישחוט תחילה התמיד ואח"כ הפסח, ויקטיר הפסח ואח"כ יקטיר התמיד, לכך צ"ל הטעם משום שא"א לקרב הכל בשתי שעות, והיינו כי התמיד לכל היותר קרב בשמונה ומחצה, ואם ישחטנו בשש ומחצה, וא"כ היו צריכין להקריב כל הפסחים בשתי שעות עד שמונה ומחצה, וק"ל.

רק מה דקשה ע"ז דאמאי לא נאחר הקטרת התמיד הסמוך ללילה, דמה שקרב דוקא בשמונה ומחצה הוא רק תקנה, עי' תוס' ריש תמיד נשחט, וי"ל, וק"ל, וצ"ע עוד בזה. ובחי' לסוגיא דרב כהנא רמי כתבתי ג"כ בזה, עיין שם.

הלכה ד

וכן מחוסר כפורים וכו'. עי' תוס' ריש תמיד נשחט שכתבו לחד תירוץ דעד כאן הא דאמרינן מחוסר כיפורים בערב פסח יכול לשחוט וכו', זה דוקא אם כבר נשחט הפסח, אבל אם עדיין לא שחטו הפסח אסור להקריב כפרתו, דבעידנא דמיעקר וכו', לכך צריך לשחוט תחילה הפסח, עיין שם דף נ"ט ע"א ד"ה ואתי עשה וכו', א"כ היה לו לבאר דצריך דוקא לשחוט הפסח תחילה. אך לתירוץ שני שתירץ תוס' שם דבעשה לא בעינן כלל בעידנא וכו' ניחא, וק"ל.

הלכה ה

ערב וכו', עי' לח"מ שתמה. ובחי' לפסחים כתבנו ליישב זה, וזה לשוני שם [דף נח ע"ב], הנה התוס' ד"ה מתני' דברי הכל היא כתבו דלפי"ז על כרחך הא דתני בין בחול בין בשבת, על כרחך לא קאי אריש, עיין שם, ולכאורה יש להקשות דמ"מ קשה כיון דהתנא נקיט כל החילוקים מתי נשחט התמיד, אמאי לא נקיט ג"כ דין שבת דעלמא, אך י"ל בפלוגתא לא קמיירי, דבחול כו"ע מודים דנשחט בשמונה ומחצה, ובערב פסח לס"ד השתא לרבה בר עולא דלא אסיק כלל אדעתיה דפליגי גם בע"פ שחל בשבת, וא"כ ניחא שפיר, דחל בשבת כו"ע מודים, משא"כ למסקנא דמוכח מאידך ברייתות דפליגי גם בע"פ שחל בשבת, א"כ תיקשי ממ"נ, אי לא איירי בפלוגתא הרי בע"פ בשבת פליג ג"כ ר' ישמעאל וסובר נשחט בשמונה לרבא, דעל כרחך רבה בר עולא סובר כרבא כמו שכתבו תוס', וא"כ על כרחך אתי כר"ע, ואמאי לא תני ג"כ שבת דעלמא, אלא ודאי סתם מתני' כר"ע לענין ע"פ שחל בשבת, וכר"י לענין שבת דעלמא, וקאי באמת בין בחול בין בשבת גם אריש למסקנא, א"כ פסק שפיר הרמב"ם כסתם מתני' וכרבה בר עולא, והבן זה.

הלכה ו

אף על פי שאין שוחטין אחר תמיד וכו'. לשון זה משמע דאם שחטו קודם תמיד שוב מותר להקטיר אימורים אף אחר הקטרת אימורי תמיד, וזה צ"ע טובא, דא"כ הרי בתמיד של ערב מבואר פסחים דף נ"ט דמותר לשחוט אחר התמיד, רק להקטיר אסור, וא"כ כיון שאתה מתיר לו לשחוט, א"כ מה לי אם שחט קודם או אח"כ כיון שסוף סוף שחט בהיתר, וא"כ אמאי אסורה ההקטרה. ואף שנוכל לדחוק ולומר אם שחט קודם תמיד שדינן הקטרה בתר שחיטה, והוי כמו הקטיר ג"כ קודם, משא"כ אם שחט אח"כ, זה

דוחק גדול. גם א"כ מה מהני אם מלין כל הלילה ומקטיר למחר, כיון דאמרת שדינן הקטרה בתר שחיטה. הן אמת דמלשון תוס' שהביא המשנה למלך לעיל סוף ה"ג במנחות דף כ"ו ע"ב ד"ה אלא וכו' שכתבו שם דמותר להקטיר קומץ, דאיירי שנקמץ קודם תמיד והוי כאברים שניתותרו, א"כ יראה להדיא דשרי כה"ג, וצ"ע. ובקומץ גופיה צ"ע, וק"ל. אולם בפסחים דף מ"ט ע"ב בהא דמשני הש"ס כשנתותרו מבואר להדיא כן, דמקרי כה"ג נתותר אם כבר זרק הדם קודם התמיד, עיין שם.

הלכה ז

בענין זה לא עיינתי כעת, וזכורני בעת לומדי מס' יומא היו לי קצת דברים בזה, ונשכחו ממני כעת. רק נזכיר מה שנסתפקתי לפום ריהטא, במה שכתב דוחין את הטומאה, אם הוא רק בטומאת בשר או אף בטומאת הגוף, וק"ל.

ומש"כ המשנה למלך סוף ד"ה וראיתי דהרמב"ם סובר כרש"י, יראה שהוצרך לכך, דלפי' תוס' יראה ודאי דיש חילוק בין מערכה בפני עצמה אז אסור אבל על מערכה גדולה שפיר דמי, וק"ל.

אבל אין קרבין בליל יוה"כ וכו'. עי' לח"מ, ובחי' למס' ר"ה הארכנו בזה דיש שלש מחלוקות בדבר.

הלכה ח

ארבע עשר וכו'. מלשון זה יראה דהוי קצת מסברא דמי לחלבי שבת, וק"ל.

פרק ב

הלכה א

עי' לח"מ. ומה דצריך עוד ביאור לכאורה, דברש"י ותוס' שם משמע דהצתת איליתא הוא ענין אחר ממה שאמרו אף על פי שאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן הדיוט, וברמב"ם כאן ה"ט לא משמע כן, עיין שם.

הלכה ז

עי' ראב"ד בהשגות. בחידושי למסכת תמיד כתבתי דמלשון הראב"ד בפירושו שם לא משמע שפי' כפירושו כאן בהשגות.

עי' לח"מ כאן. ממה שהביא הלח"מ כאן לפרש דהראב"ד סובר כפי' רש"י, והקשה כשהראשים לצד מזרח יביא הקסמין מחוץ למזרח וכו', זה צ"ע קצת, דהרי צריך להצית האש דוקא בראשו של מזבח ולא להצית ממקום אחר, וכמו שפי' רש"י בדף מ"ה, עיין שם ולעיל ה"א, וצ"ע, וק"ל.

הלכה ח

משוכה מן הקרן וכו'. עי' לח"מ, ומש"כ ליישב דכל הסוגיא לא אזלא רק לר"י וכו' לכאורה צ"ע, הרי ר"י לא אמר כלל בפירוש שצריך שיהיה לצד הפתח. ועי' בכסף משנה יראה להדיא שסובר דרמב"ם פוסק כר"י, וצ"ע, וכעת לא עיינתי.

הלכה י

הרמת הדשן וכו'. עי' משנה למלך שהקשה מנ"ל לרמב"ם דהוצאת הדשן לא עבודה וכו', הא לרבנן דאסרי בבעלי מומין משמע טעמייהו משום דהוי עבודה, עיין שם. וצ"ל לרמב"ם שפי' הסוגיא דודאי הוצאה לכו"ע לאו עבודה, ואפ"ה פליגי רבנן ור"א אי כשר בבעלי מומין הואיל ועכ"פ התורה ציותה שצריך בגדי כהונה, רק הרמה מסברא הוי עבודה כמו שאר עבודות וזר לוקה עליה, רק ר"ל סבר על כרחך לאו עבודה היא כלל, דלא הצריך ארבע בגדים, וא"כ כיון דעל כרחך לאו עבודה הוי כמו הוצאה ופליגי בהרמה ג"כ, ור"י סבר דבעי באמת ד' בגדים, וא"כ ממילא הרמה הוי כמו שאר עבודות דזר לוקה עליהן רק אין חייב מיתה הואיל דהוי עבודת סילוק, עכ"פ לכו"ע פסול בעל מום, אבל הוצאה לכו"ע לאו עבודה היא, רק גזירת הכתוב דלבעי בגדי כהונה, משו"ה פליגי אם בעל מום כשר, וק"ל.

שם ד"ה עוד י"ל וכו'. כתבנו קצת לעיל פ"ט מהל' ביאת מקדש, עיין שם.

שם ד"ה ודע וכו'. בחי' ליומא כתבתי דיש מקום לפרש דכונת תוס' מה שכתבו וכי תעלה על דעתן שזר קרב וכו', דס"ד דאסור מדרבנן, ואין להאריך פה. וגם שם כתבתי בקיצור נמרץ לפי עיוני אז בסוגיא, וכעת נשכח ממני.

שם בא"ד ובאמת שאני תמיה על רבותינו בעלי תוס' וכו'. לכאורה קשה מדוע פשיטא ליה כ"כ דבגדי כהונה כה"ג אסור ליהנות ממנו, כיון דבעל מום כשר וצריך בגדי כהונה לעבודה זו אז יהא מותר ללבוש ג"כ בגדי כהונה. וקצת משמע כן ממה שהביא המשנה למלך כאן לשון תוס' בקידושין לענין נשים, עיין שם.

שם ומ"מ לא ידעתי למה לא ביאר רבינו הוצאת הדשן צריך בגדי כהונה וכו'. קצת היה מקום לומר, כיון שכתב דהוצאת הדשן צריך קדוש ידים וכו', ממילא בעי בגדי כהונה. אך אין מוכרח אי תלי הא בהא, וכעת לא עיינתי.

שם וראיתי לרמב"ן פרשת צו שכתב וכו'. בחי' אמרתי ליישב קצת, לפי מה שכתב הכ"מ כאן דאף הרמת הדשן צריך בגדים פחותין מדכתיב ילבש לרבות שחקים, עיין שם, א"כ י"ל סבר הרמב"ן דמ"ד ילבש לרבות שחקים וכו' על כרחך סובר מה דכתיב אח"כ גבי הוצאה אחרים דהיינו חול לגמרי, דלא שייך לומר פחותים אחר פחותים, וק"ל.

שם ד"ה ודע שזה וכו'. בחי' כתבתי דקשה על מה שכתב המשנה למלך כאן דהרמב"ם הוכיח דהוצאה לאו עבודה היא, דאל"כ לא לחייב אהרמה, דהא יש אחריה עבודה, עיין שם, והרי ביומא דף כד ע"ב קאמר שם דלא מחייב אנתינת שמן משום דיש אחריה הדלקה וכו', ואף דהדלקה לאו עבודה היא, צ"ל עכ"פ יש אחריה מעשה, א"כ לא הועיל כלום. ושם כתבנו ליישב קצת, ואין להאריך.

שם ד"ה ומ"ש מרן דברי הריטב"א וכו'. מה שהקשה לפי' רש"י מה פריך הש"ס בזבחים שם, נהי דנפיק ממשמעות דבד, מ"מ מרבינן דכשר בדיעבד מילבש וכו', וקצת יש ליישב, ואין להאריך.

ונראה ודאי, דלדעת הרמב"ם ורש"י דגם בשעת הרמה צריך בגדים אחרים, א"כ הם הם שלובש בשעת הוצאה, ומאי דכתיב אחרים היינו וכבר לבש אחרים. ועי' מה שכתבתי לעיל ליישב שיטת הרמב"ן. ולכאורה היה מקום לומר, דזה באמת דעת הרמב"ם שפוסק כמ"ד ילבש לרבות שחקים היינו פחותים, וא"כ על כרחך אחרים דכתיב אח"כ היינו בגדי חולין לגמרי, ואפ"ה צריך דוקא כהן, וק"ל, וצ"ע.

הלכה טו

כמדומה כתבתי קצת בזה בהל' מעילה.

פרק ג

הלכה ב

כמה מקטירין וכו'. עי' משנה למלך. וקצת יראה מה שבא לדמות הך לכהן טמא שאכל תרומה טמאה מדרבנן דיש לחלק, דאף אם שם פטור מ"מ הרי כאן אם הקטירו כזית יצאו יד"ח ואין מקטירין אח"כ עד פרס, א"כ איך שייך לומר אין ראוי בפנים, וק"ל. גם לא ביאר המל"מ אם עכ"פ צריך מן התורה לפטם מנה רק בהקטרה סגי בכזית, וק"ל.

הלכה ג

בשעת הקטרה וכו'. כמדומה בחי' ליומא כתבתי קצת בזה.

הלכה ה

אם נתפזרו קב גחלים וכו'. עי' תוס' חגיגה דף כ"ג ע"ב ד"ה שאם נגע וכו' שם כתבו דלא תקשי הרי גחלים קודש הם ואיך רשאי להם להפסידם, עיין שם מה שחילקו בין יוה"כ לשאר ימות השנה, עיין שם.

הלכה יג

נר מערבי וכו'. עי' לח"מ. בחי' למס' תמיד כתבתי כי קשה לכאורה אמאי לא ביאר הרמב"ם הא דשבת כ"ב, תמיד דף ל"ג, מנחות פ"ו ע"ב דנר מערבי ממנה היה מדליק

ובה היה מסיים, וצ"ע. ולומר דזה תלי ג"כ בפלוגתא דמזרח ומערב או צפון ודרום, זה דוחק לדעתי הקלושה, וק"ל.

ולענין אם הא דנר מערבי צריך שיהיה דולק כל היום אי הוי דאורייתא או דרבנן, עי' רא"ם פרשת תצוה שכתב לרש"י הוי דרבנן, עיין שם. ועי' סוף חגיגה שם דאמרינן שולחן א"א לטבול דכתיב ביה תמיד משא"כ מנורה, ועי' רש"י ותוס' שם שכתבו הטעם דהרי א"צ לדלוק רק בלילה מן התורה, עיין שם, ועי' רמב"ם פי"א מהל' מטמאי משכב ומושב שם כתב שלחן א"א להוציא, והשמיט מנורה, והיינו כנ"ל, וק"ל.

הלכה יד

[**לפי** שהנרות קבועים] וכו'. עי' לח"מ. כתבתי ע"פ דרך הלח"מ ליישב דעת הרמב"ם לקמן פ"ח מהלכות אלו עיין שם.

הלכה טז

לא היה מטיב וכו'. מה שכתב הלח"מ בשם הכסף משנה לא נמצא בכ"מ שלפנינו. [א"ה, לכאורה פשוט דחסרות כמה תיבות בלח"מ, ואין ההמשך שם אלא דברי הלח"מ עצמו, עיין שם היטב]. עי' משנה למלך לעיל הי"ב שכתב בשם תוס' דישון מזבח פנימי ומנורה לא בעי בגדי כהונה, עיין שם. ועי' לעיל פ"ט מהל' ביאת מקדש ה"ח דמבואר שם דאפ"ה אם עשה זר לוקה רק דאינו חייב מיתה. וקשה קצת, כיון שאינם בבגדי כהונה א"כ ודאי לאו עבודה היא, וכמו שכתבו תוס' יומא דף כ"ג הביאם באריכות המשנה למלך לעיל [פ"ב ה"י], ושם תירצו תוס' דהטעם משום וכי תעלה על דעתך שזר קרב וכו', ועי' משנה למלך לעיל שצידד לפרש דהטעם משום כניסה לחוד, עיין שם, א"כ נפק"מ טובא בזר ששגג בכניסה והוציא דשן מזבח פנימי ומנורה יהא פטור, (וגם כבר כתבתי לעיל לענין מנורה, כי יש מקום לומר כיון שגם כהן אסור ליכנס שלא לעבודה בהיכל, רק לצורך שרי, וא"כ נימא כמו שכהן מותר ליכנס להדליק כמו כן ישראל, א"כ גם כאן בדישון נימא ג"כ כן), וגם לפי מה שצידד עוד שם המשנה למלך יש ג"כ נפק"מ כאן, וצ"ע וק"ל.

הלכה יח

חביתי וכו'. מה דקשה מכאן תיפו"ל היה לו לאפות בע"ש אדעתיה דלא לקדשי, כמו דעל כרחך עושין כן בשתי לחם, דג"כ תנור מקדש ואפ"ה אין דוחין יום טוב, עי' ברכת הזבח סוף מנחות מה שפילפל שם בשם הקדוש, עיין שם. ולקמן פ"ח אי"ה נדבר קצת בזה.

הלכה כב

עי' לח"מ. וקצת קשה על תירוצו מנ"ל לומר דחכמים תיקנו להפקיע הדאורייתא, דילמא דוקא הואיל ור' שמעון סובר מדאורייתא משל צבור רק חכמים הטילו על יורשין חזרו והניחו אדאורייתא, משא"כ אנן דפסקינן כר' יהודה בהא, וי"ל, וק"ל.

פרק ד

הלכה א

נכנסין ללשכת הגזית וכו'. עי' ביומא דף כ"ה ע"א דבעי דוקא בקודש משום שכתוב בבית אלקים נהלך וכו', ומה שלא היו מפיסין בעזרה ממש, עי' תוס' שם שכתבו הטעם או משום דגנאי הוא להיות בעזרה בלא מצנפת או משום כיון שהיו עומדים בהיקף א"כ היו אחוריהם להיכל, עיין שם.

הלכה ה

עי' לח"מ מה שהקשה וכו'. ובחי' ליומא כתבנו ליישב קצת, די"ל לפי מה שכתבו תוס' דף כ"ה ע"ב ד"ה ת"ש וכו' שהביאם כאן הלחם משנה דרבנן דפליגי אר' יהודה סברי דעכ"פ אין תלוי בדעת כהן, רק ממילא מי שעומד לימנו זוכה במחתה וכו', וא"כ קשה הא דתנן בדף כ"ו ע"א פייס שלישי מי שזכה בקטורת וכו', ולא תני ג"כ לקטורת ומחתה כמו דתני בפייס שני דף כ"ה ע"א מי שוחט ומי זורק וכו' אף דהיה בפייס אחד, אלא ודאי דהיה מי שזכה בתרומת הדשן וזכה מי שזכה בהרמה, וק"ל.

הלכה ח

חוץ מן הקטורת וכו'. מלשון הרמב"ם משמע שהיו מפיסין בין ערבים לקטורת, ועי' ביומא דף כ"ו ע"א דפריך שם ולמאי דסלקא אדעתין הא איכא פייסות טובא וכו', ולכאורה משמע דאף למסקנא ג"כ קשה מ"מ הא איכא ה' פייסות, רק למאי דס"ד קשה טפי, וע"ז משני שם דהיו מפיסין בשחר גם על של ערבים, וא"כ בקטורת למסקנא ג"כ כן, וא"כ היה לו לרמב"ם לבאר דמפיסין מיד ג"כ בשחר על של בין ערבים, והלשון לא משמע כן. ועי' לקמן סוף פ"ו משמע קצת באמת דמפיסין מיד בשחר וצ"ע, עי' בתוס' ומהרש"א ביומא שם, ואין להאריך.

הלכה יג

חל יום אחד וכו'. הרמב"ם בפי' המשנה לא כתב עצרת רק חג ופסח, אבל כאן כתב ג"כ עצרת, ועי' לחם משנה מה שצריך לפרש בזה.

הלכה יד

עי' לח"מ, ועי' גם תוס' ישנים בסוגיא שהקשו שם על אביי דאמר ארבע לר' יוסי וחמש לרבנן ולמה ליה הא לימא בהא כרבא ארבע אי איכא משמר המתעכב וכולה כרבנן, עיין שם, ומכח זה י"ל קצת מה שהקשה הלח"מ הי"ג, די"ל באמת רבא הוי סבר הפי' במשמר המתעכב כפי' רש"י וראב"ד, אבל אביי סבר כפי' הרמב"ם, ולעולם נוטל משניהם כקושית הלח"מ, וק"ל. ומה שפסק בהא כאביי ולא כרבא יש ליישב, ואין להאריך.

גם מה שהקשה הלח"מ לרבא מנ"ל לחלק בין פרוסה לשלם, לכאורה לפי פי' רש"י וראב"ד מיושב שפיר, כיון דאמר אם יש משמר המתעכב נוטל ארבע, והיינו משום דשנים מתחלקין לשאר משמרות המתעכבין שם, ועי' רש"י שם שפי' דאין חילוק אם יש הרבה משמרות או אחת, עיין שם, ובזה ניחא מה דקשה לכאורה סוף סוף אמאי לא יטול מאותן שתים של משמר המתעכב ג"כ חלק כמו שנוטל ממשמר נכנס ויוצא, ולהנ"ל ניחא, כיון דלפעמים הרבה משמרות מתעכבין וא"כ יגיע לכהן גדול פרוסה, ופרוסה אין כבודו, וק"ל, א"כ מוכח אף לרבא הך דינא, אך לפי' הרמב"ם במשמר מתעכב לא שייך זה, וק"ל.

גם נזכיר מה שכתב הלח"מ דתירוץ רבא נשאר בקושיא ולהכי פסקינן כאביי, עיין שם, בזה יש לפקפק קצת, הואיל וקיי"ל אם לא נאמר בש"ס תיובתא יש תירוץ להקושיא, וכאן לכאורה יש תירוץ, די"ל ת"ק סבר לה כרבי מחצה וכו' וסבר בהא כר' יוסי דשנים בשכר הגפת דלתות, אבל רבי עצמו פליג על ר"י, ושפיר קאמר לעולם חמש היינו לא פחות מחמש, ויש לדחות, וק"ל.

פרק ה

הלכה ב

עי' כסף משנה שכתב בשם הר"י קורקוס טעם למה פסק כותיה דאבא שאול, חדא, הואיל ורבי סבר כותיה גבי שתי לחם וכו', ויראה דהינו מהא דמנחות דף ס"ב ע"א דקאמר רבי מניח זה בצד זה ומניף, רק מנלן דהלכה כרבי לכך כתב משום דמפרשי אמוראי טעמו וכו', והיינו דקאמר התם אמר ליה רב המנונא לרב חסדא רבי לטעמיה וכו', ועוד, דבפ' הקומץ בעי ר' יצחק אליביה וכו', היינו בדף כ"ו ע"ב דבעי התם אברין שסידרן (על) [בצידי] המערכה, עיין שם, והיינו הבעיא למ"ד על בסמוך והיינו אבא שאול וכו', וק"ל.

אך מה דקשה לי הוא, אמאי הביא הכ"מ הא דרבי גבי שתי לחם דדף צ"ח ע"א באותו פרק ממש דקאמר שם רבי לטעמיה וכו', וצ"ע. גם קשה לי טובא על הכ"מ, דלקמן פ"ח הי"א כתב שם הרמב"ם גבי שתי לחם מניחן זה בצד זה כתב הכ"מ שם פסק כרבי משום דמסתבר טעמיה ועוד דאבא שאול סבר כותיה, עיין שם, צ"ע, דכאן מביא דהלכה כאבא שאול הואיל ורבי סבר כותיה ולקמן להיפוך, וצ"ע, וק"ל. ועי' לח"מ כאן שיראה מדבריו שסובר דמה שכתב הכ"מ דרבי סבר כותיה היינו בפ' שתי הלחם, והיינו הא דדף צ"ח ע"א הנ"ל, עיין שם, אך בלשון הכ"מ יראה דמבואר שכוונתו לדף ס"ב הנ"ל בדין שתי הלחם ולא בפ' שתי הלחם, וצ"ע, וק"ל. ועי' פסחים דף ס"ג ע"ב ובתוס' שם, עיין שם.

הלכה ג

ואין מחנכין את השולחן וכו'. עי' לח"מ מה שהקשה, ולכאורה י"ל קצת, די"ל לפי מאי דמסיק הש"ס סוף פ' שתי הלחם דלילה לאו מחוסר זמן, ואם סידר הלחם בלילה נפסל הלחם וכו', א"כ י"ל שפיר דיראה חינוך בעי דוקא ביום שבת כדינו ואם חנכו בלילה לא נתקדש השולחן ולא נפסל הלחם, משא"כ אחר חינוך אז נפסל אם נסדר בלילה.

הלכה ד

הנכנסין עומדין בצפון וכו'. עי' לח"מ שהקשה הרי במנורה פסק שהיא בין צפון לדרום ובגמ' משמע דתלי הא בהא, עיין שם, ועי' כסף משנה לעיל פ"ג מהל' בית הבחירה [הי"ב] שכתב דהרמב"ם הוכיח דהלכה (כרבי) [כר' אלעזר בר' שמעון] מדתנן במתני' כל הכלים היה מניחן ארכן לאורכו של בית וכו', ולא תני חוץ מארון אלא שיירי, על כרחך שייר ג"כ מנורה, דאל"כ מאי שייר דהאי שייר, ושם לא שייך דלאמר שייר שלחן דהרי שם קאי על שלחן, א"כ הוכיח שפיר הרמב"ם דעתו, וק"ל.